

előző nap tartóztattak le. A merész lépésre Freudiger azért szánta el magát, mert tudomása volt arról, hogy a pozsonyi Mentőbizottság vezetőinek sikerült Wislicenyt megvesztegetniük.⁴⁴ Annak idején a Mentőbizottság részéről Gisi Fleischmann és Michael Beer-Dov Weissmandel rabbi tárgyalta Wislicenyvel, Weissmandel kezdeményezésére. Wisliceny akkor a szlovákiai deportálások irányításával volt megbízva, és arra kérték, hogy a még nem deportált zsidókat kímélje meg. Valamikor 1942 júniusában, amikor már mintegy 52 000 szlovák zsidót (a közösség kétharmadát) deportálták, Wisliceny jelezte Fleischmann-nak és Weissmandelnek, hogy a németek hajlandók leállítani a deportálásokat, ha bizonyos pénzbeli ellenszolgáltatást kapnak külföldről. Miután a kért összeg egy része eljutott hozzájuk, hamarosan be is szüntették a deportálásokat.

A zsidó vezetők ezek után meg voltak győződve arról, hogy a zsidóság katasztrófája elkerülhető vagy legalább enyhíthető: nem tudták, hogy a szlovákiai deportálások leállításához Wisliceny megvesztegetésének nem sok köze volt. Valójában a következő történt. 1942 júniusára a szlovák állam vezetői különböző forrásokból, egyebek mellett Giuseppe Burzio pápai nunciustól értesülést szereztek arról, hogy a deportált zsidókat nem pusztán áttelepítették: likvidálják. A katolikus püspöki kar nyomására Vojtech Tuka miniszterelnök javasolta a németeknek, szemlélje meg egy vegyes bizottság valamelyik táborát, ahova, úgymond, szlovák zsidókat telepítettek át. Erre a németek, hogy a kellemetlen helyzetet elkerüljék, és mindenképp azt hogy ne sodorják veszélybe Európában másutt is a végleges megoldási program sikerét, a szlovákiai deportálásokat alkalmasabb időpontra várva felfüggesztették. Az erről szóló közleményt június 26-án küldték Berlinbe, egy nappal Tuka, Wisliceny és Hanns Elard Ludin, a pozsonyi német követ találkozója után. A közlemény hangsúlyozza, hogy a deportálásokat a szlovák vezetők ellenállása miatt függesztik fel.⁴⁵

Weissmandel és Fleischmann – abban a meggyőződésben, hogy a deportálásokat Wisliceny megvesztegetése folytán állították le – 1942 októberében kiterjesztették tárgyalásaikat a többi üldözött európai zsidó közösségre is. Az „Európa-terv” – ahogy ezt az elképzelést emlegették – az Európa minden részéből Lengyelországba irányuló deportálások felfüggesztését irányozta elő 2 millió dollár kifizetése ellenében. A terv nem vonatkozott Lengyelországra, ahol a végleges megoldás programjának végrehajtása tovább folyt volna. A Mentőbizottság vezetői, köztük Fleischmann, 1942–43-ban többször is megfordultak Budapesten, hogy összegyűjtsék az első 200 000 dolláros részletet, és egyéb támogatást is kérjenek a szlovák zsidóság számára. A magyar zsidó vezetők azonban nem tanúsítottak olyan nagylelkűséget és megértést, mint amelyet a szlovákok reméltek (lásd a 23. fejezetet), viszont részletesen tájékozódhattak